

کتابخانه آینه

۱۳۳۰

آبونه شرائطی : هرير
 ايچون سنه لکي (۲۷۰)
 آلتی آيلنی (۱۰۰) غروشدور

لسه خهسی • غروشدور ،
 سنه لکي ۵۲ نسخه در .

اداره خانه : آقره ده حریت
 اوتلی قارشوسنده کی سوقاقده

اخطارات
 آبونه بدلی پشیندر

مسلكه موافق آثار مع المنویه
 قبول اولنور . درج ایده لین
 یازیلر اعاده اولنماز .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

باش محرر
 محمد ماکف

صاحب و مدیر مسئول
 اشرف ادیب

آدوس تبدیلینده آریجه
 باش غرویش کوندر لیلیدر

مکتوبلرک امضاری واضح
 و اوقونالی اولسی و آبونه
 صره نوبه روسنی محتوی
 بولونمسی لازمدر

ممالک اجنیه ایچون آبونه
 اولانلرک آدرسلرینک فرالمرجه
 یازلمسی رجا اولنور

پاره کوندرلدیکی زمان نهیه
 دائر اولدیغی واضعاً بیلدی
 لمسی رجا اولنور

آبیمون اهدکم سنیل الرشاه

اسرار قرآن

بسم الله الرحمن الرحيم

«قل ان كانت لكم الدار الآخرة... للكافرين»

۶

یوقاریدن بری سرد ایستدیکمز سوزلرک خلاصه سی شودرک :
مفسرلرک بو باده ایراد ایتمش اولدقلری حدیثلرک هیچ بری صحیح
مرتبه سنه بوکسه مه مشدر . بونکله برابر شاید ایچلرندمه صحیح تبین
ایدنلری وارسه بونلرک رعد و برق ایله اسباب ، کذلک جوجنک
ایویندن برینه بکزه میسی ، جنینک تاصل اولوبده ارکک ویا دیشی
اولمی وسایره کی دنیایه طأد اولانلر حقتده آنخدا ایله جک حرک
شودر : اوت ، بو موضوعه ذاتر روایت اولوان احادیث عنده توافق
ایدر و مسائل مثبتة علمیه ایله تعارض ایلمزه قبول ایدیلمر ، عکس
تقدیرده ایدیلمز .

بونکله برابر شوحرکت، حدیثک صحیح فرض اولوبدغنه کورده .
لکن رجا حدیث میاننده یوقاریده ذکر ایستدیکمز وجهله شایان
اعتماد اولمان بعض کیمسه لرک بولوندینی دوشونولورسه اوزمان نیایمق
لازم کله چی کندیلمکندن آکلاشیلیر . مثلاً بورجال آره مند (عبدالحمد
بن بهرام الفزاری) واردر که حافظ صالح بن محمد اولمک حقتده :
«هیچ رشی دکار . سحنتدن اوزاق سوزلری واردر .» دینیور .

بونلری بر طرفه براقلم، اصل مسمانلرک توپلرینی اورپرته مک،
کتاب اللهم و سنت رسولی جداً اینجیده جک بر شی وارسه اوده بو
آبتک عمر بن الخطابک لسانی اوزرینه اولدیفنه (یعنی اولاحضرت
همرک لاندن جاری اولهرق بالآخره علیه الصلوة والسلام اقدیمزه
نازل اولان وحی ایله تأیید ایستدیکمز) ذاتر اولان روایتلر
مفسرلر بوخصوصده برطاق سندلر ذکر ایدیورلر که اوایلری آره سنده
امام احمد بن حنبلده کوریوروز . هیچ شبه یوقدرکه قرآنک بوبله
احباب کرآمدن برینک لسانیله نزولی عقلت قبول ایتمه چی برشدرکه
یونی سویلدیکی سوزک نه ماسنی ادراک ایتمه بر بو قیل اقوال صحیفه
ایله دین بین اسلامه ایرات ایتمکده اولدیفنی قنالقرک درجه سنی احاطه
قدرتندم اولمان ارباب غفتندن باشه سی تجویز ایده من .

عجائبک اک بویوکده (اتقان) صاحبک بو موضوعه طأد اولمق
اوزره (فما نزل من القرآن علی لسان بقض الصحابه) عوانی آنتده
بر فصل مخصوص آچهرق احباب کرآمدن بر قسمنک لسانیله نازل
اولدینی زعمنده بولوندینی ایترلی سرده قالدیشماسیدر . اوت ، (تفسیر
اتقان) صاحبی نتیجه سی حقتده هیچ بر تفکرده بولونمقسنرین و هیچ
برقیداحتیاطله لزوم کورمکسنرین بویله برحرکتده بولونش، کتاب اللهمک

قدر و منزلته بوضوئله طاری اوله حق قیصه یی دوشونمه مشدر .
قرآن اوله بر معجزه آیه درکه علیه الصلوة والسلام اقدیمز اونکله
اک یوکسک خطایره ، اک آتشنرمان اییلره قارشى محمدی بویورمق
برسورمه سنه نظیره وجوده کتیرملرینی تکلف ایتمشدر . سورقرآیه مک
برجوهنده قرآنک آنجق قلب رسوله بارل اولدیفنی ناطق آیات کریمه
هو جوددر . قرآن آنجق علیه الصلوة والسلام اقدیمزه وحی اولوان
وحی آیدر . (ان هو الا وحی بوحی علمه شدید القوی .)

یوقاریدن بری سه یلدکریمز مقصدی تأمینه کاییدر . بونکله برابر
بو باده روایت اولوان احادیثی مناقشه و اونلرک مسندلرندمه کی جرح
و تعدیل بیان صدندمه مستقل بر فصل آچه حفر . ایشنه او فصلده
کوه ککزه که مفسرلر نقل حدیث خصوصنده نه قدر مسامحه کار
داورانمشلرو اهل حدیثه وثوقه اجراع اولمان برطاقم رجا لک روایتنه
اعتماد ایتمشدر .

آیات سالفهده بنی اسرائیلک محمد بن عبدالله ایماندن ناصل امتناع
ایستدیکری و عاقلری ، کفرلری سائقه سیله بوخصوصده نابل برطاقم
واهی و سفیل اسباب و علله صاریلدقلری بیان بویورلرندن سوکره
آیتده کی آیات کریمهده اصل اونلرک هلاک و خسرتان ایدیلمرینی موجب
اولان فضیحه لرندن دیکرلری بسط و بیان بویورولیور .

شیخ عبدالعزیز چاویش

رمضان مصاحبه لری

افضل علماسندن شرعیه و کالتی تدریسات مدیر عمومی آقسه کیلی احمد محمدی افندی
طرفندن کچن هفته دارالمطبعین قونفرانس سالونونده ویریلن مصاحبه نله خلاصه سیدره
اسلام اعتقادندن بری ده آخرته ایماندر .

ایدیلمر ، اولکی مصاحبه لرمده اسلامک اعتقادات اساسیه سنندن
اولان وحدانیت الیه ، ایمان بالرسول ، کتاب و ملک عقیده لری حقتده
ایضاحات ویرمشدم . بوکونده اسلام اعتقادنک اک مهم بررکنی
اولان « آخرت » ایمان حقتده ایضاحات ویرمک . یوم قیامت
یوم آخرویا آخرت ، بمش بمالموت ، یوم دین ، یوم جزا ... بونلرک
هر بررلری بر معنای افاده ایدر . آخرت تعیری بونلرک هپسنی
جامع در . منتهای اوصافی اعتباریلدهده « یوم جزا » دینلیر .

« آخرته ایمان » دیمک ، دنیاده کوردیکمز هر شینک بر ساعت
قنای اولدیفنه و اونندن مسکره ایکنجی برلشتمه ، ایکنجی برخلقته ایمان
دیمکدر . مسلمانلق بزه تعلیم ایدیورکه : « دنیاده کوردیکمز هر شینک ،
اک نهایت دنیا دیدیکمز شو هیئت مجموعه نک بر ساعت قنای ، بر
اولومی اوله جقدر . ارض و سما دکیشه جک ، باشقه بر نشأت ، خلقت

باشلابہ بقدر ، اوزمان عدالت مطلقہ آلیہ تمامیلہ تجلی ایدہ جک ،
 ہر کس بورادہ کی اعمالک مکافات ویا مجازاتی کورہ جک در . . .
 ایستہ اسلامک اک مهم ارکان اعتقادہ سندن بریہ بودر . بو
 اعقاد ، عینی زمانہ حسن وظیفہ و مسئولیت اوزرینہ اتناد ایتمددر .
 وظیفہ مک ضمانی ، مسئولیتک کافی آنجق بودر .
 بومستہ بی ایکی بہتد محاکمہ ایتمہ مزاجیاب ایدر : امکان عقلیسی ،
 بردہ وقوع نفسی الامریسی . اولاً بونک امکان عقلیسی ، تصور عقلیسی
 دوشو عملی بز ، اوندن صکرہ دہ وقوعی .
 افندیلر ، ہر تورو تاثراندن صرف نظر ایدوب دہ جدی بر محاکمہ
 یوروتہ جک اولورسہ کز ، یقناً حکم ایدہ جکسک کزک : « آخرت ،
 بعثت بعد الموت ، ہر معناسیلہ ممکن التصوردر . اولامابہ جق برشی دکلدر .
 استدلالات و فیسات عامیہ و منطقیہ ایلہ انباتی دہ قابلدر . عامی و
 منطقی مقایسہ لرلہ بونک امکانی اثبات ایدہ بیلیرز . اساساً قیامت
 فکری یا لکز دینی بر فکر دکلدر . عینی زمانہ عقلی ، فلسفی ،
 حق فنی بر فکردر . دین ، صورت قطعیدہ بونی خبر ویردیکی کی ، فنی
 و فلسفی فکرلر دہ بوسر کز دہ در . ہر شیک قنابلہ جق بر ساعت واردر .
 یعنی قیامتک وقوع بولہ جق اودرجہ قطعی ، طبیعی و استقرائی بر
 فکردر کہ : فن و فلسفہ ساحہ لرندہ بونک شکلی بیلہ مناقشہ ایدلشدر .
 بز بومناقشہ لری بر طرفہ بر اقرق بو خبرک امکان عقلیسی تجری
 ایتمک ایستوروز .
 افندیلر ، بز ہر شیکک دائماً موت دینان حادثہ بہ معروض قالدینی ،
 بورادن برر برر چکبلوب کیتدیکنی کوزلر تزلہ کوربوروز ، دکلی ؟
 بناء علیہ دائماً موتہ معروض قالان فردلردن ، ذرہ لر دن مرکب اولان
 شو ہیئت مجموعہ نیک ، دنیا نیک دہ بر کون اولسی ، اونک دہ تبدل ایتمسی
 ہیچ دہ استبعاد ایدیلہ جک ، غیر ممکن صاییلہ جق شیلردن دکلدر .
 ارنک دہ عمری ختامہ ایروب تبدل ایدر ، خلقتی دیکشدر بر ، قیامت
 دنیان حادثہ عظیمادہ وقوعہ کلیر . بناء علیہ بومستہ لری دہ قیصہ کہ رک
 بوندن صکرہ باشلابہ جق اولان ایکنجی نشنک امکان عقلیسی تجری
 ایدہ لم .
 افندیلر ، نہ قدر ملاحظہ لر واردر کہ : انسانلر ایچین ایکنجی بر
 نشانک وقوعی ، ہر کسک بورادہ کی اعمالہ کورہ مکافات ویا مجازات
 کورہ جکی بر کونک کلہ جکنی اثبات ایتمکدہ در . مثلاً ہب کوربوروز کہ :
 بو دنیا دہ یک چوق یواسزلر لرو وقوعہ کلیر ، ظالم ، فاجر ، فاسق غدار ،
 خائن ، سفیہ . . . بر چوق آدملر ، ہر تورو نعمتلرہ مستغرقدر .
 ہر لری دائماً ذوق و استراحت ایچندہ کچبور . ہر ایستہ دکارینہ همان
 همان نائل اولیورلر ، دیگر طرفدن مظلوم ، فقیر و ناموسکار اولانلر دہ
 اکثریتلہ سفالت و ضرورت کی ہر تورو محن و مشقتلہ اصرار اوقات
 ایدیورلر . وظیفہ شناس اولارینہ ، ازباب عفت و ناموسدن بولو علمینہ

رغمًا سعادت یوزی کورہ میورلر . عدالت تمامیلہ تجلی ایتمور . بوضو
 ظالم ایلہ مظلوم ، اینی ایلہ کوتو ، فضیلتلہ رذیلت مساوی اولمش اولیور .
 حتی مساوی دہ دکل ، چوق وقت فضیلت رذیلتہ علیہ ایدیور . شہہ
 یوق کہ : بعثت مدالموت و مسئولیت اخر ، یہ مک اولمامسی ، یعنی ایکنجی بر
 خلقت و نشانک وقوعہ کلہ مسی بو مساواتک ، دہا دوشروسی
 بونستہ سزاکک بلا نہایہ دوام ایدوب کیتسی دیکدر . بواستہ تطبیحاً
 ظلمدر . اینی ایلہ کوتو ، ظلم ایلہ عدل ، فضیلت ایلہ رذیلت ، خیر ایلہ
 شر ہیچ بر وقت بلا نہایہ مساوی اولامار . بیلہ اولہ ہدی انسانلر
 نظرندہ بونک بری مقبول ، دیکری مذموم صاییلہ مازدی . خیر ،
 خیردر ؛ شر شردر . بولر نفس الامر دہ موجوددر . بولر کندیلرینہ
 مخصوص اولان آثار طبیعیہ لری دہ بر دکلدر . خیر و فضیلت صاحبی
 اولانلرک نتایج اعمالیہ زیلہ اولیاملرک کی مطلقاً بر دکلدر و اولماملیدر .
 ہر ذرہ نک شہادت ایتمکدہ اولدینی عدالت مطلقہ آلیہ بونی اقتضا
 ایدر . حکمت ازلیہ بیحانیہ ظلمدن ، عین منزهدر . بز اللہی عادل مطلق ،
 رحمن و رحیم صفتلر بلہ متصف اولہرق قبول ایدیوروز ؛ بویلہ در اگر
 انسانلر بوقدر محنتک ، صبر و متانتک ، فضیلت و دوشروانک کفایتی
 کور یہ جکسہ ، اگر ظالملر ایتمکری ظلملہ قلاجق و مظلوملر مظهر
 عدالت آلہیہ اولامیہ جقسہ جناب حقیق عادل ، رحمن و رحیم صفتلری
 رادہ قالدی ؟ بوصفتلرہ متصف اولمشنک بر منافی قالدیمی ؟ . . .
 حال بوکہ جناب حقیق عادل مطلق ، رحمن و رحیم صفتلر بلہ متصف
 اولدیندہ شہہ بوقدر . اولیلہ ایسہ ، بومساوات سزافہ ، بونستہ سزاکہ
 نہایت ویرن باشقہ بر کونک کلہ جکی ، باشقہ بر خلقتک باشلابہ جق
 آکلاشیدیور . عدالت مطلقہ آلیہ نک ظہور ایتمیلہ ہر ایشک ، محرر کتک
 نتایج طبیعیہ سنک حصول بولہ جقنہ عقل حکم ایتمکدہ در .

بونک ایچون در کہ : بومہم نقطہ بی دوشرین بعض فیلسوفلر ، حسن
 مسئولیتی ، یوم جزائی وجود آلہی بہ بر دلیل اتخاذ ایتش و وجود
 آلہی بہ ایمان ضرورتی حسن عدالتک ایجاباتندن اولدینی در میان ایشدیور .
 آلمان فلاسفہ مشہورہ سندن اولان قانتک شو مطالعہ مہمہ سی دہ
 بوقطہ نظری اثبات ایتمکدہ در . قانت دیور کہ : «خیر محض آرامق ، یعنی
 فضیلتلہ سعادتک ہم آہنک اولہرق بولونمشنی آرزو ایتک ، روح بشرک
 تمایلات فطریہ سندندر . روحک جبلت ذاتیہ سندنہ خیر محض ایچون
 بر میل واردر کہ : وہی در ، فطریدر . بویلہ اولقلہ برابر بو دنیا دہ
 خیر محضہ ایریشمک ممکن اولہ میور . چونکہ بو ، سعادتلہ فضیلتک
 ہم آہنک اولمسیلہ تحقق ایدہ بیلیر . حال بوکہ یکدیگریہ ضد اولان بو
 ایکی عنصرک بو دنیا دہ ہم آہنک اولہرق تحقق ممکن دکلدر . بونحقیق
 و امکان آنجق آخرتہ ایمان ایلہ حصول کلہ بیلیر . قانت انساندہ کی
 بو حسن فطری ایلہ آخرتہ ، اوندن صکرہ دہ اورادہ تطبیق عدالت
 ایدہ جک برواجب لوجودک موجودیتہ انتقال ایدیور .

عمر و بن حاص شرف اسلام ایله مشرف اولدی زمان قریش کندینه
بر آدم کورمش و آرد لنده تو صورتله مناظره جریا ایشدی :
عمر و بن عاص — بز عربلمی ده انضیله کاره یوقسه فرس و روم می؟
مخاطبی — بز .

— بز می رفاه همیشه مالکتر ، اولرمی ؟

— اون .

— شوخالده منفعت و فائده دنیا به منحصرا اولور و اولور دنیا به هر
وجهه بز دن دها استغنی و مرفه بو نورلر سه بزم آنلردن دها زیاده
فضیله کار اوله مزك معنای نه در ؟ . دیمك اولور که : حضرت محمدك
ایلمره ایلمکنه ، کوتولره کوتولکنه مقابل مکافات و مجازات اولونمق
ایچون بعث بعدالموت واردر ، سوزی حقدرد . ایشته بو نقطه سبب
ایتام اولمشدر .

ایشته افندیلر کرک قانتك افادسی ، کرک عمر و بن حاصك شو
سوزلری ده یوم آخرتک حس مسئولیتله استناد ایشدیکنی ، مسئولیت و
عدالت حسلریك بزوم آخرتک وارلغنه دلیل اولدیننی کورمور .
افندیلر ، دها نیجه مقایسه لر واردر که ایکنجی نشئتک ، ایکنجی
برخلتک و قبعنك ممکن اولدیننی حقدرد کی تصورلری تأیید ایتمکده ،
بو باده کی شهره و تزد دلری تمامه از الیلمکده در . مثلاً بعث بعدالموتک غیر
ممکن بر حادنه اولدیننی ، بونک امکان عنایسی هر زمان موجود اولدیننی
برنجی خاقتمزله ده مقایسه ایتمک صورتیلده آکلایه بیلیرز

بززه دوشونلم ، انسان دینلمن شو مخلوقک برنجی خلقتی نه صورتله
اولمشدر ؟ انسان اولاطور اراق ، نبات ، صو ، قان ، مضغه ، کیمک کبی
مختلف طور لر کچیر بور ؛ لک صکره بکی برخلته انتقال ایدیلر ؛ روح نفخ
ایدیلر ، دکلی ؟ . شهه یوق که دیو اطوارک هبسنه مخصوص قانونر ،
مبین نظامر ، مطرد حرکنلر وار . بر علمدن صدرایدن و بر قصده
دو ضرر حرکت ایدن بو مطرد و معین قانونلرله او بردامله صودن حیرت
افزا ، محیر العقول عالم حاصل اولور . انسان دینایکمز خارقه وجوده
کلور .

شمدی بو وجودی و بونده حصوله کان انقلابات تمامه بی دوشون
بر آدم ، بو وجودی تشکیل ایدن عناصر اصلنه رجوع ایتدکن صو کره
تکرار باشلا بجه خبر و بریان ایکنجی خلقته ده ممکن اوله جغنی
دوشونه سزمی ؟ . بونی کورن بر انسان اولد دن صدم کره تکرار
دیریله بی نه دن قبول ایده به سین ؟ . بز برنجی دفعه دنیا به کلیمزده
قدرت آسمیه به نسبتله ناعل کوجلک یوقسه ، ایکنجیسی ده اولددر .
بونده کی کوجلک بزم قدرتمزه نسبتله در . فقط دوشونمعلی بز که :
برنجی دفعه یاز ایدیلر ، بز کوره قولای برشی می در ؟ . بز بونی
کوزلر مزله کورمه یوبده بالکنز عقمزده قاله حق اولسه یوق بویه برشیته
ایتامق ایشتمی ایدک ؟ نوسقوج بر چنار آججی دوشونکر ، برده اونک

تخمی نظر دفعه آیکز . آجج نامنه هیچ برشی کورمه مش ، آجج نه در ،
تخم نه در ، آجج بز دن و ناصورتله اولمشدر ، بونلری قطعاً بیلمه بن
بر انسانه بر چینار آججی ایله چنار تخمی کورمیلسه ، او افاق دانهك
اوله بویك بر آجج اوله جغنی سویلنسه عجباً بونک ایتامق ایشتمی ؟ .
یاخود ان دن حقدرد هیچ بر صورتله دویغوسی ایلم . یعنی فرض ایتدیکنز
بر شخص تصور ایدلم ، و بونک دامله صو ، نطفه کورمیلر ده بونک آدم
اوله جغنی سویله یلم . عجباً ، بونک نه در ؟ . بویه برشیك قولای قولای
امکانه قائل اولورمی ؟ . طبیعی اولماز بونی محال عد ایدر . دیمك که ،
شقله کوره برنجی خلقت نه ایسه ایکنجیسی ده او در . عقل هله اولی ده
هر ایکنجیسی ده غیر ممکن کورمیلر . حال بونک برنجی خلقتک ممکن بر
شی اولدیننی ، وقوعی ایله ایتددر . بنه علیه بزم دوشونمجه مزه ، بز
قدرتمزه کوره غیر ممکن کی کورون برنجی خلقت ، قدرت مطلقه
صاحی اولان الله تعالی حضرت لرینه کوره ناسل اهمیتز ایسه
ایکنجیسی ده اولددر . او قدره نظر آنشک ثابته قولای در . ارده
کندینه مخصوص اولاطور و قانونلر تحتله وقعه کلیر . دیمك که
برنجی ایله ایکنجی مقایسه ایدیلرجه نشئت بونک امکانی اظهار ایدیلر .
صکره نشئت ثابته ، دها در هروسی بقا و ایدته قارنی انسا نرک بر
میل باطنلری د واردر . روحك ایدته ، بقا اولان بر میلی او قدر
چو قدر که : بر دها وار اولمامق قدری ، بو سبتور یوق اولاق ملاحظه سی
جمله مزی ایتددر ؛ آججی آججی دوشوندورر . نارنجیه قاریشمق ؛ ابقای
نیک نام ایتمک اندیشه لری هب و حسك مولودی در . بلا استثنا بوتون
روحلرد ، کی بومیل فطری انسانك ایدته نامزد بر مخلوق اولدیننی ، کندیننی
ایدیلر باشقه شیلر تطمین ایدمه جکنی اوسترم می ؟ بو حس تطمین
اولونمده چه انسان هیچ بز زمان مسعد اوله ما . انسانک معادنی بونک
تطمیننه وابته در .

ایشته افندیلر ، بویه بر جوق مقایسه و ملاحظه لر واردر که نشئت
ثابتهك امکانی حقدرد شبهه بر اقا بور . بوتون بشریتک قلبنده مکنوز
اولان بو اعتقاد ، هر حالده بر الهام الهی دن باشقه برشی کل در .
کور و اولور که آخرت هر معناسیله ممکن التصوردر . استدالات و قیاسات
علمیه و منطقیه ایله ثباتی ده قابل در . فقط امکان باشقه ، وقوع باشقه
در . عقل بونک امکانی تصور و اثبات ایده بیلیر سده ، وقوع و محققنی
بالکنز باشنه یقینی بر صورتده اثبات ایده مز . صرف عقل و منطقاله ،
حق علمی استدالات ایله بونک وقوعی حقدرد قطعی بر حکم و یریله مز .
چونکه آخرت ، استقباله وقوعه کله جک برشی در . استقباله طاند
بر خبردر . حال بونک وقوعات ماضیه کی وقوعات استقبالیهك تحققی ده
فکر دن زیاده اخبار و تقول صحیحه ایله مرتبه یقینه کله بیله جکی بک
طبیعی در . وقوعات ماضیه نه ایسه ، وقوعات استقبالیه ده اولددر .
بو کون بز بئش بیک سنه اول « شویله برشی اولمشدر » دپسه لر ،

بونی عقل و منطقه نه اثبات ایده بیلرز ، نه ده انکار . یالکنز عقل و منطقه « اوت بویله برشی اولمشدر » دی به کسندی وب آتمایز . « فقط بویله شی اولماز » دی به انکارده ایده بیلرز . بونک هیچ برینه صلاحیتمز یوقدر . بز عقل و منطقه آنجق بونک اکانی دوشونه بیلرز بویله برشینک قوع بولمی ممکن می ، دکل می ؟ بونک وقوعنی تصور دن بر تناقض عقلی حصوله کلیور می ؟ کلیور می ؟ . بوجهتی کوز لجه دوشور نورز . اکر ممکنآیدن ایسه ، اوله برشینک وقوعنده بر تناقض عقلی یوقسه اوزماز دیرزکه : « اوت ممکن در ، بویله برشی اوله بیلیر ، بونده عقلاً بر امتناع ندر . اشته بومسته ده عقلک ویردیجکی حکم بوقدر در . بونک حقیقه واقع بر حادثه اولدیغنه یقیناً حکم ایده بیلیمک ایچین او حادثه تک وقوعندن اعتباراً مستند و صحیح اخبار و نقلر لازم ر . امکان عقلیسی اولان بویله بر حادثه چند شایان اعتماد ذوانک خبرلری ده کوزورسک آتیق او حادثه حقیقه ذره قدرشک برترده دوشمیز ، و « بواش قطعیاً بویله اولمشدر » دیوب کسیدرز ، آناز . اولوکه ارشی بر آز غریب کورولسه ، ظاهر آ اولماز کی کلسه بیلله ! .

ایشته افندیلر ، وقوعات استقبالیه ده بویله در . استقبالیه وقوعه کلسه بیلجک اولان بر حادثه تک ده اولان امکان عقلیسی دوشور نورز . امکان عقلیسی وارمی ، یوقی ؟ . ایشته عقلک وظیفه می بوقدر در . داها ایلمری به کیدوب « اوت بو محقق بویله در ، یاخدا بویله دکل در » کی نظمی و یقینی بر حکم ویردیز . بونی دی بیلیمسی ایچین اخبار و نقول صحیحه لازم در . محراب الصدق بر مخبر ، مملکت نشاندن قوت آلمق احتیاجنده در . بناء علیه بر طاقم علمی و منطقی استدلال و قیاسلرله امکان عقلیسی اثبات ایده بیلیمکمز برشی حقیقه اخبار و نقول صحیحده بولنورسه اوزمان اولنک وقوع بوله جفته نظمیله حکم ایتمه مز ایجاب ایدر . دینک که ، وقوعات ماضیه و استقبالیه ده ، عقلک وظیفه می یالکنز تحری امکان در . وقوعیه حکم ، اخبار و نقول صحیحیه مترقندر .

مادام که بویله در ، شو حاده آخرت مسئله سنی عقلک انکار ایتمیه ده قطعاً صلاحیتی یوقدر . بونی عقلک قطعیت ریاضیه ایله انکار ایده بیلیمسی ممکن دکل در . بونی پایه بیلیمک ایچین آخرت حقیقه کی خبرلری تکذیب ایتمسی لازم در . عقلک بویله بر حکمه حق یوقدر . جرأت ایدرسه وظیفه نزلک ایش ، دائرة صلاحیتی خارجیه بیتمش اولور . شبهه یوق که بوتون علملرک ، بوتون حادثات و وقوعاتک کاشفی یالکنز عقل و منطق دکل در ، مشاهده و تجربه ، اخبار صحیحده اسبب علمدن در . عقل و منطقت کندی کندیسه استبعاد ایده بیلله چکی نه قدر شیر واردر که بر تصادفه مستند بر کشف ایله سقایق علمیه ایچنه کیرمشدر . بو حقیقتار میدانده طوروب طورورکن ، استقبالتک ناتماهی حد و دزی ایچنده ظهور کله جت وقوعاتک خصوصیاتنه شمیدین نام و نظمی بر قادر و چیز تک صلاحیتی عقل کندیسنده کور بیلیر می ؟ . کور می در ؟ . وقوعات ماضیه حقیقه ویردیجکی بر حکمی ، وقوعات استقبالیه حقیقه ناصل ویرر ؟ بونون علمک حادثات استقبالیه سنی بو کون کشف ایتمه شویله دورسون ، جمعیت بشرک اولنه صو کره کی کشفیاتی بیلله بو کون تعیین ایتمک هر عقل ایچین محالدر . بو کون نه قدر حادثه لر ظهور ایدیر ، نه قدر انقلابلر میدانلر کیور که ، اون نه اول بونلری کشف ایده بیلیمک و بونلری تمامیه تعیین ایتمک هیچ بر عقل کاری دکل دی . اون سنه لک بر حادثه می کشف و تعییندن عاجز اولان « عقل بشر » استقبالتک ناتماهی حدودنده وقوعه کله جک اولان بر حادثه می شمیدین ناصل انکار ایده بیلیر ؟ . قطعیت ریاضیه ایله ناصل بر حکم ویردیجکی ؟ عقل قطعیت ریاضیه ایله بویله بر حکم ویردیز ، سوبله دیکم کی ، حدودینی تجاوز ایش اولور که بوسورتده قطعاً طاع اولماز . فی الحقیقه عقل ، قابل اولمق حیثیتیه غیر محدود و غیر متماهی در ؛ فقط ، متفکر اولمق حیثیتیه محدود و متماهی در . بوکا بناء در که : دین اسلام عقلک ابطال ایده بیلله چکی ، عقلک قطعیت ریاضیه ایله انکار ایده بیلله چکی هیچ بر مطلوب اعتقادی و عملی اولمدینی حالده عقلک وقوع نفس الامر سنی بالذات اثبات ایده بیلیمه چکی و فقط عند التلقین قبول ایده بیلیمه چکی حقایق اعتقادیه ایدر . و آخرت خبری ده اولردندر . اونلری عقله ، بالذات اثبات ایده بیلیمه ده قبول ایدر . اونلری انکار ایچین کندیسنده بر صلاحیت کوردرمز .

موضوع آخرت ، عقلک بالذات اثبات ایده بیلیمه چکی و فقط عند التلقین قبول ایده بیلیمه چکی برشی در . نشئت نانیه حقیقه عقلک پایه جنی مقایسه و عا کملر ، هر حاده بونی انکار دکل ، قبول ایتمک ضرورتی حس ایدر . بونک ایچوندر که : یوقاریدن بری پایه شی اولدیغمز محاکم ، منطقی مقایسه لر بزه بویله بر نشئتک ممکن تصور اولدینتی کوشتمش در . هر هانکی نقطه دن دوشونسه ک اونک امکانی حقیقه بزه بر قناعت حصوله کبور . عقلنر اونی قبول ایدیر .

افدیلر ، فکر وظیفه و مسئولیت تک بویله ک ضمانی اولان آخرت خبری . وقوعات استقبالیه در . استقبالتک ناتماهی حدودلری ایچده وقوع بوله حق اولان بر حادثه عظیمه در . اوله ایسه عقل و منطقت بوراده یکانه وظیفه می تحری امکان در . مجازات و مکافات منتهی برانئت نانیه ک ، بر بوم آخرتک ممکن تصور اولوب اولدیغنی تحری ایتمی در . اوت ، افدیلر ، آخرت مسئله سنی عقل و فلسفه تک یکانه وظیفه می تحری امکان عبارتدر . بوندن زیاده می ، مخبر صادقک خبرندن مستفاددر . اوراده عقل حاکم دکل در . فلافه اسلامیه دن این سینازک : عقل و فلسفه ، یالکنز آخرت روحانییه اثبات ایده بیلیر ، داها زیاده می مخبر صادقک خبرندن مستفاد اوله رق واجب الایمان در « دینی بوندن در .

هر دو شوی عقل بشره نشئت فایه نك امكانی ، احتمالی تلقین ایدر ،
پوقسه انكارینی دكل ا

افندیلر ، عقل و فلسفه نك امكانه حکم ابتدایی فکر آخرنك
مرتبه بقینه کله بیللمسی آجق مجرب الصدیق بر مخبر و مملک خبر
و مسیله ثابت اوله جنی آکلاش بلمش اولدیغندن شمعی اوجهته کچورم .
امکان عقلمسی اولان بو مسئله بر مخبر صادق خبری ایلده تأید
ایدرسه اوزمان بکد شک و شبهه یه دوشمک قطباً جائز اولماز .
بونک وقوعه یقینی و قطعی صورتده اعمار ایتک لازم کایر .

افندیلر ، علاء ممکن اولان بونشئتک هر حالده وقوع بوله جنی
خبر ویرن « اندای عظام » حضرت لری در . اوله یسه شمعی هر شیدن
اول آخرتک مطلقاً واقع اوله جنی خبر ویرن بو مخبرک مسدقده کی
درجه سی واسطه دکاهنی تدقیق ایلمک لازم کایر .

کچن هفته کی مصاحبه ده پیغمبرک نه دیمک اولدیغنی اوزون
اوزامی به ایضاح ایتش وارنلرک مواعلمینی ، جناب حقدن نه صورتبه
تلقی احکام ایدر بیلدکاری و بونک امکان عقلمسی ده آکلاشمدم .
اونلرک وجوده کتیر دکاری خارقه تاریخیه ، کندیلرک مؤید
من عندالله اولوب سویلدکاری سوزلرک « وحی ، الهام الهی » اولدیغنده
هیچ شیم بر اقبوردی . حائر اولدقلری قوه قدسیه ایله وقوعاتی زساندن
اول کشف ایتکاری ، ده ایدر و ضروری جناب حقدک بیلدیر مسیله هر شیتی خبر
ویردکاری شیم سزدر . بو ذوات کرامتک دوعرا لقلری زمانلر نده باوجه
تجر به ایلمش ، حق بتون ، ارضاته قارشی بوذات کرام طرفندن معجزه لر
اقامه اولومش ، سویلدکاری نك خلاقی اثبات ایدر بیلمک ممکن اولماش در .
بنه علیه هر مسویله کاری وقوع بولمش ، دوعرا لقلری تجربه
هجز ایلده تأید ایلمش اولان اوذات متمم نك آخرت حقدن کی
تبدیلرینه اینعاماق ایچین آرتق بروجه بولنه ماز . بوکاده مطلقاً
اینامتی مجوریتی واردر . بونی انکار ایتک ، عقلک صلاحیتی خارچنده در .
بالخاصه اونلرک دوعرا لقلی حقدن وقوعه لان تحاریک نقل تاریخیه ده
وارنه :

مثلاً ، بوکون نقول صحیحه و تاریخیه بزیقینی اوله رق کوستریورک
حضرت محمد صلی الله علیه وسلم قرق سنه لک عمر نده دانما دوعرو
سوزلو اولدیغنی اثبات ایتش ، کندیسنه « محمد الامین » عنوانه مختری
ویرلمش . دوست دشمن هیچ کیمسه اونک یالان بویله مسنه احتمال
ویرمه یور . قرق سنه عمومک امنیتی قازامش اولان بوذات دعوای
نبوت ایتش ، و ، رجوق اخبار اتده بولومش . بونارک بر قسمی حال
حیاتلر نده ، بضرری ده وفات بدن صکره محقق ایتش واسطه باله یالکنز
آخرت خبر لری قالمشدر . سائر پیغمبر لره بویله در . حضرت پیغمبرک
صیانتنه متعلق اولان نقول تاریخیه نك قطعییت نقطه نظرندن قیمتی

هر تورو و ناثقک فوقنده در . بونی دیگر وثاقده بولاق ممکن دکادر .
بونکله برابر حضرت پیغمبرک هر زمان موجود اولان بر معجزه
کبری سی واردر که اوده قرآن کریم در . قرآن کریم حضرت پیغمبرک
ایدی بر معجزه سی در . صدق نبوت : اوزمان ناصل اک بویوک برهان
ایدیسه ، بوکونده اولاددر . قرآن کریم اوزمان اولدیغنی کبی ، بوکونده
« نل فانوا بسورة من مثه سی انکار ایتت ایچین ، نبی ، حتی بر
سوره سی تنظیر ایدر جت بر کتاب یاییکز » ، « نل لئن اجتمعت
الانس والجن ا... بوتون جمعیت بشریه طویلانسسه بوله فصاحت
وبلاغته بر قرآن میدان کتیره مز » دیوب طور یور . « سویله دکاری نك
الله کلامی اولدیغنه اینعامایاندر ، بونک نظیرینی یاییسون ، فقط بوتون
بشریت بر آرایه سویلانسهر بونی یایامازلر » دیه بشریته قارشی تحدی
ایدیور ، اوندرت عصر در میدان اوقویور . اوندرت عصر کچدیکی
حانده بوعوی تکذیب ایدیله مشدر .

افندیلر ، حق الانصاف دوشونلم اوندرت عصر صدقی یاشامش
اولان بو کلامک ، متضمن اولدیغنی دعوی ثابت اولماز سسه آرتق عالده
هیچ برسوزه ، هیچ رتج به یه اینامتی احتمالی قالیرمی ؟

شوخالده هیچ برشی بوقدر . هر شیتی انکار ایدوب ایشک ایچندن
چیقماق لازمدر . بویسه کندی وار لغزیده انکار دیمکدر . بنه
علیه اوندرت عصر صدقی یاشامش اولان بو کلامک متضمن اولدیغنی
دعوی شدر : « نك بر الله واردر ، بنده اونک قولی ورسولی یم ،
سزه الله طرفندن اسرار ، خبر لر کتیر یورم . بونلره اینعامایه ووجهله
عمل ایتک ، مأمور سکنز . استقبالده برکون واردر که ایمانک نك ،
عمللرک نك مکافاتنی ، کفر ک نك ، عصیانک نك مجازاتی کوره چکسکنز ،
افندیلر ، حضرت پیغمبرک خصوصیات حیاتی ، مکارم اخلاقی ..
خلاصه هروجهله استقامتی بیلوروز . کندیسنه قرق سنه وعنده
صادق محمد امین عنواتی طاقان بر محیطده نیجه نیجه اخبارات غیبیه ده
بولوندیغنی کاه آنسده ، کاه بر آز صوکره وکاه ده صوکره تحقق
ایتش اولدیغنی ده شه سزدر . بوکبی معجزات عالیه سندن و بونلره
منضم معجزات مادیه سندن ، موفقیات عالیه سندن هب صرف نظر
ایدوب ده یالکنز « دعوا می یاقرر ایدیکنز و یاقر آنی تنظیر ایدیکنز »
خطابیه در میان ایتدیکی و اوندرت عصر لقی تجربه ایله اثبات ایله یکی
بر معجزه صدقی دوشونیله چک اولورسه ، آخرت خبری عجب دوعرومی
دی به تردد ایلمک وهم و وسوسه مطلقدن باشقه برشی اولدیغنی
تظاهر ایدن . آرتق بونده شبهه دوشمک کندی وار اغنده شبهه
دوشمک دهک اولو . دیدیکم کبی ، بو دوعرو اولماز سه ، دنیاده هیچ
برشیتک دوعرو لغنه ایمان ایدیله مز . هر شیتی انکار ایتک لازم کایر ،
بویسه عقل و منطقه وداع ایتکدر .

— حاجی بك عمجه مك اوى ... دیدی . باسنتوم ایلا اختیار قاپنی طبعی لاندی و در حال او ، نك قانادلی قاپی آچیلدی . ذاتاً حاجی بكك عادتیدر : مسافر لرینی سوقاقدن بکله تمیز ، بالذات قاپنی به کایر ، التفاتلرله :

— بو یورو کز اقدم .. دیر . بوسفرده ایله یاپدی . فقط حاجی بكك مشهور سکنز او طهلی سلامدینی ایله بو آشیان سفیلی آراسنده نه مناسبت ؟ دوستی . برآئنده تنکجه ایسی ایسلی اداره قندیل اولدوغی حالده - قارشیمده کوردیکم زمان کوز باشلریمی ضبط ایدمه دم ، آق صاقالیمی کزلی برایکی دامله ایله ایصلاندم . حاجی بك :

— وای اقدم ، بو یورو کز اسزی هسانکی یلار ؟ .. دییه رک بوش ایله قرتوغمه کیدی . نی بوش ، قارانلق بر او طه به صوقدی . او کور قندی قیریق برغاز صاندینی اوستنه قویدوقدن سوکرا :

— صفا کلدیکز . شریف کز بزه (ا کسیر) اولدی .. دیدی . بو (ا کسیر) ک معانی آکلاماق سیزن :

— استغفرالله اقدم .. له مقابله ایتدم . حاجی بك بو آقشام فضله جه کدرلی ایدر . متصل دوشونویوردی . فرسز کوزلری انصاف ایتدیکی هر هانکی بر نقطه به اوله جه ایلیشوب قالیوردی و غریبدر ، که بو آقشام عاجزیکز دهه عادتاً قدرت تکام یوقدی . بر قاج دقیقه منالی برسکوندن سوکرا جبر نفس ایدرک نهایت سوزه باشلام :

— حاجی بك ، بو آقشام سزی فضله جه تأثر کورویورم . وانعا تأثره حقکز وار . فقط شونی آبی بیامه ایسکز ، که تأثرک نمره سی وجودجه ، دماغجه پیرانماقدن باشقا برشی دکدر .

— وضعیت عسکریه من حد اولسون چوق آبی . بوکون عرن الهی ایله فایه سزی استحصاله مقتدر ، چلیک کی صاعلام بر اردومز وار . ارشالله یاقنده او کوزهل مملکتیریمزی استرداد ایدم جکز ..

— بوکا هیچ شهیم یوق ، اقدم .

— او حالده بوتأثر ؟

آه ، اندی بابا ، دزدیمی ده شمه . بوکونه قادار شخصی ، طئوی بوتون فلاکتیریمی استحقار ایتدم . بو وطن اوضرنده هر فداکارانه قاتلاندم . بنده جناب حقندن قوتله امید ایدیورم ، که بز مملکتجه قورتاراجمیز . فقط بو (اخلاق) مسئله سی ؟ .. یک اعلی بیلیور . سیکز ، که اخلاق سز بر ملت باشماز . بز دنیا نك طابلی ، آجی بر چوق صفحه لرینی کوردک . لاکین نسل حاضرک ، نسل منورک اخلاق تلایلی یله بونک نتیجه سی اولان لونیات اخلاقیه نی تدهیش ایدیور ، شو رمضان شریفی تاصیل کچیردیکمزی بیلیور . سیکز . آنا ولونک کو بکنده اخلاق سزلق ؟ شوزماندهد . اخلاق سزلق ؟

افدیور ، شمعی خلاصه یایلم . آخرتک امکان عقلمی وارد . عقلا ممکن در . بو ، دوشورولقنده هیچ شبه اولیان خبر صادق خبر ویرمیله ده ثابت اولیور . یعنی خبر صادق هر حالده بونک وقوع بوله جغنی خبر ویرمش در . اوله ایسه قطعیاً و یقیناً حکم ایدر که « آخرت وارد . مکافات . مجازاته منتهی راشد ثانیه حقدور . بونی انکاره هیچ کیمسه نك هیچ بر وجهه صلاحیتی یوقدر ؛ مگر که عقل و منطقه وداع ایتش اولسون !

بر مسامره هجران :

حسبحال

بوندن دو قوزسنه اولدی : اولدوچو ، اوزون سورون بر سیاحت استشفاییه چیقش ، آنا طولونک بللی باشلی شهر وقصبلرینی دولاشمدم . او - سیاحتده نی بر قابلیجه عالمنده طیبیارق ، بیک اصرار ایله قوناقلرینه کوتورمش ، حیاطده هیچ اونونامایاجم یوکسک بر مسافر پرورلک کوسترمش ، خدمتلیغمه قارنی مادی ، معنوی شفا ودوالرله معاونت و الوایت اللرینی اوزاتمش ، خلاصه نام مناسبه فیریکزه اوزمان (قارا کوردوستلینی) ایتش محترم بر خاندان طانیرم :

حاجی ... بك !

بو ایلیکری بو حیاطنوازلقلری بنده ابدی بر منت اویاندیران بو یوک روحلی ادامه تصادف بزی آفرنده یته کوروشدوردی . فقط ، آه ، بوراده کاشکی کوروشمز اولایدق ادها برسنه اوله کانهجه به قادار مملکتنده گوشه طاشی کی قورولان ، قوناقلری ، مسافر خانلری هر کون بر چوق غریبلره . اوی اولان حاجی بك ، قودورمش یونان استیلاسی یوزندن کنه یی ده غریب ارلمش ، تروتی ، سامانی ، حتی بر قسم عالیه سی مملکتنده براقه ق ، یالکز بر رفیقه سی ، مینی مینی طورونی (شکرار خاتم) برده کاپی ایله بر لکده ویالیکز صیرت لرنده کی ایسه ایله بوله چیقمنش ، آبی بر هجرت سفرینه دوشمشدی .

حاجی بکی آفرنده کوردیکم زمان طانییامامدم : پزخنده بر قیافت ، مقنور برسیا و کندی نی اسیکدن طانیانلره قارش بک محترز و محبوب بر طور ا دونکی حاجی بکله بوکونکی حاجی بك آراسنده نه یوک فرق وار ، یارنی بوکونکی حاجی بك - اکر وجود ایسه - دونکی حاجی بکلردن تک برینک حتی اک ناچیز بر معاونته محتاج . فقط بو احتیاج ده عالی جنابانه ، شاهانه در ...

**

کچن آقشام دارالمشدم . روحم بر آیس آرایوردی . تراویچی ادادن سوکرا طورونم (عاقل) ی آلاق ، مهتاب آلتنده سیره باشلام . عاقل قارشیمزه چیقان بر آشیان ویرنی کوستهروب :